

Asia: VN/29084/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojelulain muuttamiseksi - ennallistamissuunnitelma ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

Lieventämishierarkiavelvoite ja luontoteko

Valitkaa alla olevista näkemyksenne mukainen vaihtoehto ja esittäkää sille perustelut lausunrossanne.

Vaihtoehto 2: Lieventämishierarkian noudattamisvelvollisuutta ei pidä kirjata luontotekojen osalta lainsäädäntöön.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Kemianteollisuus ry kiittää lausuntomahdollisuudesta. Keskitymme lausunrossamme luonnonarvomarkkinoiden edistämiseen liittyviin seikkoihin.

Kemianteollisuus ry pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että luontoarvojen vahvempaa tuomista osaksi liiketoimintaa edistetään. Hallituksen esitys voi parhaassa tapauksessa tarjota vapaaehtoisen, viranomaisvarmennetun tavan edistää muita kuin lakisääteisiä tai kompensatioon sidottuja luontotoimia. Esitys on siten lähtökohtaisesti positiivinen mahdollisuus, mutta jatkovalmistelussa tulee edelleen huolehtia luontotoimien vaikuttavuudesta sekä viherpesun riskin vähentämisestä. Hallituksen esityksessä ja sen jatkovalmistelussa olisi esimerkiksi siksi selkeämmin määriteltävä, mitä luontoteolla tarkoitetaan, ja mitä luontoteoista voi viestiä.

Kemianteollisuudella on vahva tahtotila luontopositiivisesta, hiilineutraalista toimialasta 2045. Luonnon monimuotoisuuden edistäminen on osa kemianteollisuuden omaehtoisen Responsible Care-vastuullisuusohjelman kokonaisuutta. Suomalainen kemianteollisuus on myös osa globaaleja materiaalivirtoja, keskeinen osa pitkiä arvoketjuja ja monien tuotteiden taustavaikuttaja. Kemianteollisuuden toimiala on laaja ja jäsenyritystemme toiminta, arvoketjut ja

tuotteet ovat erilaisia. Toimia luonnon monimuotoisuuden eteen tehdään arvoketjujen ja prosessien eri vaiheissa, ja vaikka arvoketjut ovat globaaleja, voivat toimialan biodiversiteettitoimet ja -ratkaisut olla hyvinkin yritys- ja paikkakohtaisia.

Vapaaehtoisuus

Kemianteollisuus pitää muun muassa yllä mainituista syistä hyvänä, että luonnonarvohehtaareiden käyttäminen myös muuhun kuin heikennyksen hyvittämiseen perustuisi vapaaehtoisuuteen. Yritysten toiminta on alallamme hyvin moninaista ja prosessit erilaisia. Luonnonarvohehtaarien käyttö voi olla mahdollisuus tukea joidenkin yritysten vastuullisuustoimia ja käytännön työtä luonnon monimuotoisuuden hyväksi, mutta ei välttämättä ole relevantti vaihtoehto kaikille yrityksille. Yrityksestä ja sen toiminnasta riippuen luonnon monimuotoisuuteen ja vastuullisuuteen laajemminkin liittyvää toimintaa toteutetaan omien prosesseissa käytettävien ratkaisujen lisäksi sekä EU:n että kansalliseen sääntelyyn perustuen ja esimerkiksi kansainvälisten standardien mukaisesti.

Lieventämishierarkia (vaihtoehdot 1 ja 2)

Lieventämishierarkia on keskeinen osa vastuullista toimintaa ja nykyisinkin luonnonsuojelulakiin määritellyä vapaaehtoista ekologista kompensatiota. Lieventämishierarkian noudattamisen tulee säilyä luontotoimien ohjaavana periaatteena myös jatkossa niiden vaikuttavuuden, vertailtavuuden, viherpesun välttämisen sekä tasapuolisen kohtelun ja toimintaympäristön läpinäkyvyyden varmistamiseksi.

Pidämme tärkeänä, että mahdolliset vapaaehtoiset luontoteot muodostavat uskottavan väylän luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen sekä yritysten, yhteisöjen ja kansalaisten luontovastuullisuuden osoittamiseen. Samalla on varmistettava, ettei vapaaehtoisilla luontoteoilla korvata lain tai EU-sääntelyn mukaisia velvoitteita haittojen ehkäisemisestä, lieventämisestä tai kompensoimisesta.

Hallituksen esityksessä pyydetään ottamaan kantaa kahteen vaihtoehtoon lieventämishierarkian liittämistä muihin luontotoimiin. Kumpikaan esitetyistä vaihtoehdoista ei ole sellaisenaan optimaalinen. Vaihtoehto 2 on nähdäksemme kuitenkin tässä vaiheessa parempi. Vaihtoehto 2 on paremmin linjassa hallituksen esityksen tavoitteiden ja vapaaehtoisuuteen perustuvan järjestelmän

kanssa. Vaihtoehto 2 ei myöskään loisi uutta raportointi- tai auditointivelvollisuutta, joka saattaisi hidastaa luonnonarvomarkkinoiden kehittymistä ja toimijoiden osallistumismahdollisuuksia. Järjestelmän uskottavuuden, läpinäkyvyyden ja viherpesun välttämisen kannalta vaihtoehtoa 2 on kuitenkin vielä tarpeen täsmentää esimerkiksi selkeyttämällä, että vapaaehtoisen luontoteon ei voida väittää korvaavan lakisääteisiä velvoitteita. Tulkinnanvaraisuutta hälventämään 103 §:ssä mainittu luontoteko (”vapaaehtoisen luontovastuullisuuden osoittamiseen (luontoteko)”) pitäisi esimerkiksi määritellä tarkemmin. Määritelmän kautta voitaisiin selkeyttää, mitä luontoteolla käytännössä tarkoitetaan ja mitä sillä toisaalta ei tarkoiteta. Määritelmä voisi olla kevyehkö ja sisältyä joko uutena määritelmänä tai selkeyttävänä kohtana esimerkiksi 103 §:ssä, esimerkiksi tämän suuntaisena: ”luontoteolla tarkoitetaan toimenpidettä, jolla toiminnanharjoittaja, yhteisö tai yksityinen henkilö vapaaehtoisesti parantaa tai turvaa luonnon monimuotoisuutta ilman lain tai muun sääntelyn mukaista haittojen ehkäisemisen, minimoinnin, ennallistamisen tai kompensaation velvoitetta. Vapaaehtoinen luontoteko ei saa korvata edellä tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista.”

Luontotekoihin liittyvään viestintään toivotaan lisäksi ajantasaista ohjausta, jotta luontotoimista voidaan viestiä selkeästi ja uskottavasti.

Vaihtoehto 1 rajaisi lieventämishierarkian koskemaan pelkästään kestävyysraportoivia yrityksiä, mikä ei olisi järkevää. Kestävyysraportoinnin piiriin kuuluvia toimijoita on Suomessa verrattain vähän. Samalla luonnonarvomarkkinoita ei ole tarkoitus rajata pelkästään suuriin yrityksiin tai pörssiyhtiöihin, vaan nimenomaan avata mahdollisuuksia kaikille kiinnostuneille. Tällöin tasapuolisuus kärsii, jos lieventämishierarkian noudattamisvaatimus rajataan koskemaan suurten yritysten ja pörssiyhtiöiden toimintaa. Kestävyysraportoinnissa on keskeisesti kyse tiedosta sijoittajille ja omistajille toiminnan riskienhallinnasta, kun taas vapaaehtoiset luontotoimet koskevat kaikkia ja ovat kaikille avoimia. Vaihtoehto 1 olisi kuitenkin raskas ja rajaava verrattuna siihen, mitä vapaaehtoisten luontotekojen tarkoitus hallituksen esityksen mukaan on. Vaihtoehto 1 rajaa joukon toimijoita ulos, tuo raskasta hallinnollista harmonisointia CSRD:n ja luonnonarvomarkkinoiden välille, sekä lisää byrokratiaa myös niille, jotka eivät tavoittele kompensaatiota. Tämä ei ole toivottavaa.

Dahlman Katarina
Kemianteollisuus ry